

Informaatiotutkimuksen päivät 2010

21.-22. lokakuuta, Tampere

ABSTRAKTI

Leena-Maria Siivonen

Informaatio-ohjaus ja tiedonkäyttö kirkon asiakirjahallinnassa

Leena-Maria Siivonen, arkistonhoitaja, Kirkkohallitus, leena-maria.siivonen@evl.fi

Suomen ev.-lut. kirkon seurakuntien asiakirjahallintaa ohjataan lainsäädännöllä, koulutuksella ja informaatio-ohjauksella. Kirkon arkistot eivät kuulu arkistolain piiriin, vaan niistä määrätään kirkkolaissa. Seurakunnat ovat itsenäisiä arkistonmuodostajia, mutta Kirkkohallitus määrää seurakuntien pysyvästi säilytettävät asiakirjat ja ohjaa seurakuntien asiakirjahallintaa ohjeiden, yleiskirjeiden ja mallisääntöjen avulla. Kirkkohallituksen asiakirjahallinnan informaatio-ohjauksen tavoitteena on toisaalta vaikuttaa seurakuntien asiakirjahallintaan ja toisaalta antaa seurakunnalle välineet itsenäiseen toimintaan. Seurakunnan työntekijän oletetaan löytävän omatoimisesti tietoa asiakirjahallinnan tehtävien ratkaisuksi, mutta pulmatilanteissa työntekijät kysyvät neuvoa kirkkohallituksen arkistonhoitajalta. Arvioin esityksessäni seurakunnan työntekijöiden informaatiolukutaitoa käyttäen lähteenä asiakirjahallinnan ohjausdokumenteja ja arkistonhoitajalle saapuneita kysymyksiä.

Nykyisessä muodossa annettua informaatio-ohjausta ei välttämättä kyetä hyödyntämään seurakunnassa, vaikka se lähettäjän tai asiakirjahallinnan ammattilaisen näkökulmasta olisi riittävää. Arkistonhoitajalle saapuneet kysymykset olivat valtaosaltaan yksinkertaisia asiakirjojen arvonmäärittystä ja asiakirjojen sijoittamista tehtäväluokkaan koskevia kysymyksiä ja vastukset

niihin oli helppo löytää olemassa olevista ohjeista. Voidaanko tästä päätellä, että seurakunnan työntekijöiden informaatiolukutaito on heikko? Koska asiakirjahallinnan ohjauksen osalta tiedonsiirto kirkon verkkosivuilla on yhdensuuntaista, voidaan myös kysyä onko asiakirjahallinnan ohjaajille tehokas ohjeistaminen sinänsä tärkeämpää kuin se miten informaatio vastaanotetaan? Työntekijän oletetaan löytävän itsenäisesti tietoa tehtäviensä ratkaisuksi, mutta hänellä ei ole mahdollisuutta saada palautetta siitä onko hän ymmärtänyt annetun informaation oikein. Kiinnostaako ketään miten hän kykenee hyödyntämään sitä työssään? Yksinkertaisten kysymysten esittäminen voidaan tulkita myös reflektion välineeksi: informaation vastaanottaja haluaa kertoa millaisia ongelmia hän kohtaa jonkin tehtävän suorittamisessa ja saada vastakaikua omille ajatuksilleen.

Esityksen pohjana käytetty aineisto on osa väitöskirjatutkimusta ”Asiakirjahallinnan ohjaus ja valvonta Suomen ev.-lut. kirkossa”. Käytän tutkimuksessani fenomenografista tutkimusotetta, joka etenee neljän vaiheen kautta. Kahdessa ensimmäisessä vaiheessa tutkija kiinnittää huomiota asiaan tai käsitteeseen, joista näyttää esiintyvän hyvin erilaisia käsityksiä ja perehtyy asiaan tai käsitteeseen teoreettisesti ja jäsentää siihen liittyvät näkökohdat.

Avainsanat: asiakirjahallinta, informaatio-ohjaus, informaatiolukutaito, fenomenografia, kirkko

Lähteet

Ahonen S. (1994). Fenomenografinen tutkimus. Teoksesta Syrjälä L., Ahonen S., Syrjäläinen E., Saari S. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Rauma.

Gröhn, T. (1993). Fenomenografinen tutkimusote. Teoksesta Gröhn T., Jussila J., Laadullisia lähestymistapoja koulutuksen tutkimuksessa. Helsinki.

Hakkarainen, R. (2002). Informaatiosta kommunikaatioon. Ekumeeninen keskustelu viestinnästä 1948-2000. Suomalainen teologinen kirjallisuusseura. Helsinki.

Kirkkohallituksen asiakirjahallinnan neuvonta 2005 – 2009, arkistonhoitajalle lähetetyt kysymykset ja vastaukset niihin, tutkijan hallussa

Kirkkoherranviraston ohjeet, 2003, KKH arkisto, luetteloimaton aineisto

Kirkkoherranviraston ohjeet, <http://sakasti.evl.fi>, 22.7.2010, suojattu aineisto

Kirkkohallituksen yleiskirjeet 1999 – 2009, KKH arkisto, luetteloimaton aineisto

Kolehmainen, R. (2009). Kirkkohallitus velvoittaa, pyytää ja tiedottaa. Ohjailevat ilmaukset yleiskirjeissä 2002. Pro gradu –tutkielma, Helsingin yliopiston suomenkielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos

Metsämuuronen, J. (2006). Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä.

Sormunen, E. ja Poikela, E.(2008). Informaatio, informaatiolukutaito ja oppiminen. Tampere

Stenvall, J. ja Syväjärvi, A. (2006). Onks tietoo? Valtion informaatio-ohjaus kuntien

hyvinvointitehtävissä. Tutkimukset ja selvitykset 3/2006. Valtiovarainministeriö. Helsinki

Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (2005). Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus, Jyväskylä